

Przedmowa

Na przełomie marca i kwietnia 2009 roku weszła w życie „mała” nowelizacja prawa upadłościowego i naprawczego, wprowadzająca „Upadłość Konsumentką”, a chwilę później, na przełomie kwietnia i maja „duża” nowela PUIN. Zmiany bardzo znaczące, niekiedy nawet fundamentalne. Jedne postulowane już po pierwszym roku obowiązywania ustawy prawo upadłościowe i naprawcze, inne dostrzeżone i wnioskowane później. Ponad sześcioletni okres od uchwalenia ustawy prawo upadłościowe i naprawcze do uchwalenia jej dużej nowelizacji (jak podkreślili autorzy projektu) „pozwolił na ocenę jej funkcjonowania w praktyce oraz ustalenie, które z rozwiązań nie sprawdziły się oraz które wymagają korekt, jak też które przepisy wywołują wątpliwości przy interpretacji z tego względu, że są niewłaściwie sformułowane lub sprzeczne”. Niewątpliwie zakres wprowadzonych zmian jest szeroki, ale też ich waga jest różna. Wprowadzono bowiem głębokie zmiany merytoryczne, podyktowane potrzebami praktyki, uściślono brzmienie niektórych przepisów budzących wątpliwości, a także usunięto oczywiste błędy w sformułowaniach niektórych przepisów.

Wobec obszerności nowelizacji trudno jest wskazać w kilku punktach zmiany najistotniejsze. Stąd też, jedynie sygnalizacyjnie i wedle swobodnego wyboru piszących te słowa, wskazać należy na:

- zmianę **definicji dłużnika niewypłacalnego**; jest nim dłużnik, który nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań lecz tylko pieniężnych;

- zmiany w zakresie postępowań naprawczych, które mają ułatwić ich prowadzenie również przez przedsiębiorców już niewypłacalnych, lecz w niewielkim stopniu, przy niewypłacalności o charakterze przejściowym (**tj. jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań nie ma charakteru trwałego, a suma niewykonanych zobowiązań nie przekracza 10% wartości bilansowej przedsiębiorstwa dłużnika**); Dotychczas instytucja postępowań naprawczych była „martwym prawem” – nowelizacja tych przepisów powinna więc ułatwić wszczynanie tych postępowań, bez jednoczesnego zagrożania interesom wierzycieli;
- uregulowanie, poprzez dodanie art. 60¹, kwestii ujawniania w nazwie przedsiębiorcy faktu ogłoszenia wobec niego upadłości oraz określania jej rodzaju. Winno to spowodować rozróżnienie w świadomości społecznej i gospodarczej dwóch różnych opcji prowadzenia postępowań upadłościowych i zwiększyć szanse sprawnego funkcjonowania na rynku przedsiębiorców będących w stanie upadłości układowej;
- zmianę katalogu składników niewchodzących do **masy upadłości**. Będą nimi:
  - 1) mienie, które jest wyłączone od egzekucji według przepisów KPC
  - 2) wynagrodzenie za pracę upadłego w części niepodlegającej zajęciu.Uchwała zgromadzenia wierzycieli będzie mogła wyłączyć z masy upadłości inne składniki mienia upadłego;
- sposób zaspokojenia roszczeń wierzyciela zabezpieczonego przewłaszczeniem, który z uwagi na podobną funkcję oraz skutki prawne przewłaszczenia na zabezpieczenie, uregulowa-

- no w sposób analogiczny jak zaspokojenie roszczeń zastawnika;
- wprowadzenie istotnych zmian w regulacjach dotyczących syndyka i jego czynności, m.in.: obowiązek obwieszczenia postanowienia o wyznaczeniu syndyka w Monitorze Sądowym i Gospodarczym; dla ułatwienia ustalenia ostatecznego planu podziału funduszków masy upadłości wynagrodzenie ostateczne będzie ustalane wcześniej; w zakresie nie tylko powoływania, lecz i odwoływania syndyka – przyznano kompetencje wyłącznie sądowi upadłościowemu. Istotna jest również zmiana art. 179, powszechnie i słusznie krytykowanego, za nadmierne ograniczanie uprawnień syndyka w możliwości zatrudniania pracowników. Ograniczenia te bowiem utrudniały jego działalność, szczególnie w początkowej fazie postępowania, co nierzadko negatywnie oddziaływało na przebieg postępowania. Nowelizacja usuwa istniejące ograniczenia i w to miejsce ustanawia generalną klauzulę określającą, w jaki sposób syndyk powinien prowadzić swą działalność. Kryterium należytej staranności oraz optymalnego wykorzystania majątku upadłego, w celu zaspokojenia wierzycieli w jak najwyższym stopniu, stanowi gwarancję, że syndyk zachowa rozwagę przy zatrudnianiu nowych pracowników – co założyli twórcy projektu nowelizacji;
  - podobnie istotne zmiany dotyczące uczestników postępowania. Wprowadzono zasadę głosowania pisemnego na zgromadzeniu wierzycieli, jako w praktyce najbardziej dla nich wygodnego. W przepisie art. 205 ust. 1, wyraźnie określono kryteria, którymi w swej działalności powinna kierować się rada wierzycieli, a zmiana regulacji art. 206 usuwa istniejące w przepisach sprzeczności, co do zakresu kompetencji rady wierzycieli w za-

kresie wyrażania zgody na czynności dokonywane w postępowaniu upadłościowym. W art. 210 wprowadzono zaś możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie sędziego-komisarza, uchylającego uchwałę rady wierzycieli. Takie rozwiązanie spowoduje, m.in., że postanowienia uchylające uchwały rady wierzycieli wymagać będą uzasadnienia, co jest pożądane z uwagi na funkcje dydaktyczne tegoż uzasadnienia. Interes wierzycieli nie jest wszak samoistną przesłanką uchylenia uchwały, a chodzi tu o przestrzeganie prawa, co znalazło wyraz w proponowanym brzmieniu tego przepisu;

Fundamentalne zmiany zostały wprowadzone w przepisach o postępowaniu po ogłoszeniu upadłości. I tak:

- przy regulacji kosztów i wydatków postępowania, odstąpiono od kazuistyki na rzecz rozwiązań ogólnych. Stworzy to podstawy do racjonalnego określania składników kosztów i wydatków postępowania przez praktykę, bez potrzeby ustalania ich wyczerpującego katalogu w ustawie, co zawsze jest obarczone ryzykiem niekompletności. Według nowelizacji składniki kosztów są określone w sposób tylko przykładowy;
- zmiany w art. 237 eliminują regulację, według której, stosunkowo liczne wierzytelności, były uwzględniane w postępowaniu upadłościowym z urzędu, tj. bez ich zgłoszenia przez zainteresowanego. Rozwiązanie to było sprzeczne z zasadą dyspozycyjności, która na gruncie prawa procesowego, w tym prawa upadłościowego, stanowi odzwierciedlenie zasady autonomii woli stron stosunków prawnych;
- wprowadzono liczne zmiany mające na celu usprawnienie postępowania w przedmiocie zawarcia układu;

- przedsiębiorcy, którzy po ogłoszeniu upadłości będą mieli szansę na układ z wierzycielami, będą mogli co do zasady sami zarządzać majątkiem upadłej firmy;
- dla usprawnienia procedury likwidacyjnej, wprowadzono także liczne zmiany w przepisach o likwidacji masy upadłości, między innymi: uprawnienie do wykreślenia hipoteki na podstawie już samej umowy sprzedaży nieruchomości. Wyłączono obowiązek osobnej sprzedaży nieruchomości, co do której przysługuje prawo pierwokupu. W istocie prowadziło to bowiem, do obniżenia wartości przedsiębiorstwa upadłego i uniemożliwiało osiągnięcie optymalnej ceny ze sprzedaży takiego przedsiębiorstwa. Wprowadzona zamiana zwiększa możliwości sprzedaży przedsiębiorstwa w całości;
- wprowadzony został termin do wniesienia zarzutów przeciwko opisowi oszacowaniu. Jego brak powodował, że zarzuty były wnoszone zbyt późno i hamowały sprzedaż;
- wprowadzono dopuszczalność sprzedaży majątku również w drodze aukcji, jako najbardziej transparentnego trybu sprzedaży, zasadniczo pozwalającego uzyskać najwyższą cenę. Przedłużono termin dla zawarcia przez syndyka umowy sprzedaży. Sędziemu-komisarzowi powierzono jedynie zatwierdzenie warunków przetargu lub aukcji, wychodząc z założenia, że propozycję tychże warunków powinien opracować syndyk;
- szczególnie istotną zmianę wprowadzono w przepisach o podziale funduszy masy i sum ze zbycia rzeczy i praw obciążonych rzeczowo, gdzie w art. 342 przekonstruowano kolejność zaspokajania wierzycieli, w ramach planu podziału funduszy masy. Wprowadzono, dodatkową, piątą kategorię. Tak więc, obecnie kategoria pierwsza obejmuje – oprócz kosztów postę-

powania upadłościowego – wyłącznie wierzytelności powstałe po ogłoszeniu upadłości, czyli tzw. wierzytelności w stosunku do masy upadłości. Natomiast wszelkie uprzywilejowane wierzytelności, powstałe przed ogłoszeniem upadłości, zostały zaliczone do kategorii drugiej. Takie rozwiązanie równo traktuje uprzywilejowanych wierzycieli, a jednocześnie ułatwia syndykom sporządzanie częściowych planów podziału. Porządek zaspokojenia wierzycieli w postępowaniu upadłościowym jest obecnie w dużo większym stopniu skorelowany z przepisami kodeksu postępowania cywilnego o podziale sumy uzyskanej w egzekucji (art. 1025 k.p.c.), według których koszty egzekucji korzystają z bezwzględnego pierwszeństwa, a kolejność zaspokojenia należności za pracę jest zróżnicowana w zależności od okresu, za który one przysługują. Z powodu wyżej omówionej zmiany dotychczasowa kategoria druga staje się trzecią, trzecia – czwartą, zaś kategoria czwarta staje się obecnie kategorią piątą.

Tak obszernych zmian nie sposób omówić w kilku wersach słowa wstępnego. Stąd też, pominiemy już kwestię zmian w przepisach o zakończeniu postępowania upadłościowego, w przepisach o postępowaniu w sprawach orzekania zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, postępowaniach wobec banków i dalszych. Nie omówimy szerzej istotnych zagadnień upadłości konsumenckiej, gdyż – jako przepisy całkowicie nowe – wymagają one, od praktyków prawa upadłościowego i naprawczego, dogłębnego zapoznania się z nimi na równi z innymi zmianami wprowadzonymi do ustawy.

Temu właśnie służy niniejsza, „kieszonkowa” edycja, przepisów prawa upadłościowego i naprawczego.

Z praktyki wiemy, iż po wprowadzeniu tak obszernych zmian, by móc upewnić się, co do aktualnej treści regulacji prawnej, dobrze jest mieć, w każdej chwili przy sobie, aktualne przepisy.

Pod kątem egzaminów na licencję syndyka, niniejsze wydanie prawa upadłościowego i naprawczego, prócz aktualnego stanu prawnego, niesie ze sobą dodatkową wartość, jaką jest hasłowe opisanie treści regulacji prawnych. Niekiedy nieco obszerniej, bowiem zamiarem było wyjaśnienie intencji ustawodawcy, czy też ukazanie ducha danego przepisu. Winno to ułatwić przyswajanie wiedzy, a co ważniejsze umożliwić szybkie odnalezienie interesujących nas przepisów. Szczególnie w aspekcie egzaminu ustnego, gdzie dopuszcza się korzystanie z własnych materiałów, a egzaminowany ma krótki czas na przygotowanie się do odpowiedzi.

dr Ewa Bosy
Syndyk Licencjonowany

Maciej Roch Pietrzak
Syndyk Licencjonowany